

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
Sähköposti: toimisto@birdlife.fi
www.birdlife.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 108/2026 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

BirdLife Suomi kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Pidämme välttämättömänä, että esitystä muutetaan siten, että se täyttää EU-lainsäädännön vaatimukset ja säilyttää kansalaisten laajat mahdollisuudet vaikuttaa omaa ympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Yleispoikkeukset tulee rajoittaa tilanteisiin, joissa on kiistatta suuri riski vakavasta vahingosta.

Lakiesityksellä valkuposkihanhi ja merimetso lisättäisiin riistalajeihin ja säädettäisiin lain tasolla laajasti tilanteista, joissa lintuja voisi tappaa. Valkuposkihanhiin metsästys olisi sallittua ympäri vuoden lentoasemilla sekä pelloilla, joilta sato on korjaamatta, mikäli hanhia olisi pelloilla vähintään viisi yksilöä. Merimetsojen metsästys olisi sallittua ympäri vuoden lentoasemilla ja kalanpyydysten läheisyydessä 1.8.-29.2.

Lajit ovat elinvoimaisia ja niiden esiintyminen on Suomessa 2000-luvulla voimistunut. Valkuposkihanhiin ja muiden hanhiin esiintyminen tulee edelleen voimistumaan tulevaisuudessa, koska Suomen merkitys erityisesti kevätkaikaisena ruokailualueena kasvaa ilmaston lämpenemisen vuoksi. Merimetson esiintymisessä on tuskin tapahtumassa muutoksia lähitulevaisuudessa.

Valkuposkihanhiin runsastumisen aiheuttamat maatalousvahingot ovat lisääntyneet erityisesti karjatalousvaltaisilla alueilla Itä-Suomessa. Merimetson on myös esitetty aiheuttavan vakavia kalastusvahinkoja. Vahinkoja ja niiden hallintaa on selvitetty ympäristöministeriön rahoittamissa Luonnonvarakeskuksen vetämissä laajoissa tutkimuksissa ”[Hanhipelot ihmisten ja hanhiin välisen ristiriidan lievittäjänä](#)” ja ”[Merimetson ja harmaahaikaran suorat kalatalousvahingot](#)”.

Hanhipelotutkimuksen keskeisimmät opit on koottu Luonnonvarakeskuksen asiaa koskevaan politiikkasuositukseen ”[Hanhipelot ovat toimiva tapa hallita valkuposkihanhiin maataloudelle aiheuttamia vahinkoja](#)” ja kalatalousvahinkotutkimuksen mukaan merimetson kalastukselle aiheuttamat vahingot ovat vähäiset tai korkeintaan maltilliset lukuun ottamatta avorysiä, joissa voi syntyä vakavia vahinkoja.

BirdLife pitää välttämättömänä, että lainsäädäntötyössä käytetään parasta käytettävissä olevaa tutkittua tietoa, ja tieto ohjaa päätöksentekoa. Lakiesityksessä ei ole näin tehty. Merimetson osalta ristiriita tutkimuksen kanssa on esitetty yllä. Valkuposkihanhiin osalta lain perusteluissa annetaan ymmärtää, että maatalousvahingot vähenisivät muutoksen myötä. Tutkimusten mukaan on todennäköistä, että **vahingot tulevat muutoksen myötä lisääntymään**, koska kontrolloimaton hanhiin esiintymisen hallinta ampumalla lisää hanhiin lentämistä ja energian tarvetta, minkä vuoksi ne joutuvat ruokailemaan enemmän ja oleskelemaan pidempään saavuttaakseen pesimä- ja muuttokunnan.

Esityksellä sallittaisiin valkuposkihanhiin ampuminen keväällä ja kesällä, mikä on lintujen vuodenvieron herkintä aikaa. Samoilla peltoalueilla ja niiden läheisillä vesistöillä **pesii ja ruokailee kymmeniä muita lintulajeja, joista monet ovat vähentyneitä ja uhanalaisia.** Useat lajeista,

erityisesti muut hanhet ja vesilinnut, ovat arkoja ja häiriintyvät ampumisesta, mikä vaikuttaa lajien pesintään ja ruokailuun haitallisesti voimistaen luontokatoa.

Lakimuutos tekisi valkuposkihanhasta Suomen heikoimmin suojellun lintulajin, sillä minkään muun lintulajin vapaa metsästäminen ei ole keväällä ja kesällä sallittua.

EU:n lintudirektiivi suojelee kaikkia lintulajeja. Direktiivi kieltää yksiselitteisesti tappamisen kevätmuuton ja lisääntymiskauden aikana sekä kieltään häiritsemisen korostaen lisääntymisaikaisen häirinnän haitallisuutta. **Lintudirektiivi (artikla 9) sallii poikkeukset suojelusta vain vakavien vahinkojen estämiseksi silloin, kun ei ole muuta toimivaa ratkaisua** vakavien vahinkojen estämiseksi. Lintudirektiivin poikkeusten soveltamisesta on verraten paljon EU-tuomioistuimen (EUTI) ja Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisuja. EUTIn ratkaisussa on käsitelty muun muassa lakiesityksen mukaisia yleispoikkeuksia. **Yleispoikkeuksia voidaan käyttää vain sellaisissa tilanteissa, joissa on varmuus, että artikla 9 ehdot täyttyvät aina**, kuten esityksessä mainitut lentoasemat.

Esitetty yleispoikkeus on kummankin lajin osalta kiistatta lintudirektiivin vastainen. Lakiesitys sallisi valkuposkihanhan ampumisen, kun niitä on vähintään viisi yksilöä pellolla, jonka sato on korjaamatta. Viisi valkuposkihanhea pellolla ei aiheuta koskaan vakavan vahingon riskiä. Valkuposkihanhan aiheuttamat merkittävät maatalousvahingot syntyvät tuhansien yksilöiden ruokailusta. Vastaavasti lakiesityksen mukaan yksi merimetso riittäisi vakavan vahingon riskiksi jopa katiskakalastukselle. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksessa, joka toteutettiin Suomen suurimman tuhansien merimetsöjen kolonian läheisyydessä, ei todettu merkittäviä kalastusvahinkoja kuin avorysäkalastukselle, joiden osalta yleispoikkeuksen säätäminen olisi mahdollista.

Lintudirektiivin vastainen yleispoikkeuksiin perustuva lainsäädäntö, joka ei ota kahta lajia (merikotka, kalasääski) lukuun ottamatta huomioon muuhun suojeltuun lajistoon kohdistuvaa haittaa, **heikentäisi merkittävästi sekä luonnonsuojelua että oikeusvaltiota**. Suomi antaisi muille maille esimerkin, ettei EU-lainsäädäntöä tarvitse noudattaa, mikä heikentäisi Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa kansainväliseen lintujen suojeluun, kuten pikkulintujen pyydystämiseen Välimeren alueella.

Lakiesityksen yleispoikkeukset heikentäisivät oikeusvaltiota myös perustuslain ja Århusin sopimuksen osalta, koska **kansalaisilla ei olisi mahdollisuutta vaikuttaa kevät- ja kesäaikaiseen ampumiseen mm. kodin tai loma-asunnon läheisyydessä**, kun tappaminen tapahtuisi lähes yksinomaan lakiin perustuvalla yleispoikkeuksella nykyisen poikkeuslupamenettelyn sijaan. Lakimuutos lisäisi vastakkainasettelua ja rikkoisi viime vuosina konfliktin hillitsemiseksi tehtyä yhteistyötä.

BirdLifen mielestä lakimuutosta tulisi huomattavasti kehittää. **Yleispoikkeukset tulisi lentoasemia lukuun ottamatta rajoittaa syksyyn ja tilanteisiin, joissa kiistatta on tutkimusten mukaan suuri vakavan vahingon riski. Kaikki kevät- ja kesäaikaiset tilanteet tulee edelleen ratkaista viranomaisharkintaan perustuvilla poikkeusluvilla**, mikä on ainoa keino varmistaa, etteivät toimet ole valkuposkihanhan ja merimetsön osalta tai muihin lajeihin ja alueisiin kohdistuvien vaikutusten vuoksi lintudirektiivin vastaisia. Samalla varmistettaisiin lintudirektiivin velvoite käyttää ensisijaisesti muita keinoja vahinkojen estämiseksi, ja tappaminen olisi sallittua silloin, kun muilla toimilla ei pystyttäisi estämään vakavan vahingon syntymistä. Näin myös kansalaisten oikeus vaikuttaa omaa ympäristöään koskeviin asioihin säilyisi lähes muuttumattomana.

Tällöin myös poikkeuslupamenettelyjä olisi syytä tehostaa ja suoraviivaistaa ottamalla mallia esimerkiksi **Tanskasta, jossa on hyvin toimiva poikkeuslupajärjestelmä ja toimintamalli yleisesti yhteiskunnassa hyväksytty**.

BirdLife pitää välttämättömänä, että lakiesityksestä pyydetään **lausunnot korkeimmalta hallinto-oikeudelta ja EU-komission ympäristöosastolta**. Kannustamme lisäksi valiokuntaa kutsumaan kuultavaksi edellä esiin tuomamme tutkimusten vastaavat tutkijat.

Lisätietoja

Teemu Lehtiniemi, suojelu- ja tutkimusjohtaja
BirdLife Suomi
teemu.lehtiniemi@birdlife.fi, puh 010 406 6205
<https://www.birdlife.fi/lakiesitys>